

JELENKOR.

5. szám

Pest, szombat január 16.

1836.

Foglalat: Magyarország (pesti jöltevő asszonyegyesület; kinevezés; concursus; pesti nemz. Casino pénztári állapota; különféle.) Anglia (új követválasztások; maltai zavargás; amerikai pamutszákok; Harmony hajó; E. Sugden munkája; Phelan.) Franciaország (National a' trónbeszédre; a' két dékán püre; Orleans hg vitézsége; követházi alelnökök 's a' t.) Északamerika (Jackson bocsátványja.) Spanyolország (cortesi ülések; voto de confianza iránti törvényjavaslat; Mina, Jauregui; Guetaria.) Portugália. Tork és Whigek. Vidéki gabonár.

M A G Y A R O R S Z Á G.

A' pesti jöltevő Asszonyegyesület, nagyérdemű elnökének özv. Csekonics Julianna sz. Jankovich asszonynak elhunytával megüritélnökségre, f. hónap 14-én tartott ülésben mélt. Szentgyörgyi Horváth Nep. János cs. aranykulcsos ur hitvesét szül. Latinovics Anna asszonyt választá meg. — Milly méltatás kísérí ezen szép egyesület munkálkodását, újabb örömmel szemléltük az egyesület által közre adott táncmulatságból, hol az eléggé nem magaslatlható nemmes czél anyi részvevőt gyűjtött össze. Ugyanis

A' pesti jöltevő Asszonyegyesület pénztára részére f. h. 10-én adatott nagy alorészéből 's az ezt négy nappal megelőzőt hangászati próba, olly meleg részvétre találta a' budapesti közönségben, hogy a' bál magában 1555 fr. 28 kr., a' muzsikapróba pedig 278 fr. 13 kr. ezüst pénzben hajtott be, úgy hogy levonván ezen összes bevételből valamennyi e' körül volt 's 559 fr. 4 kr. felmenő költségeket, az egyesületi pénztár ez alkalommal nem kevesebb mint 1274 fr. 37 krt nyert ezüst pénzben. Melly buzgó részvétért a' nevezett Egyesület a' budapesti Közönségnek ezennel nyilvános köszönetet mond.

A' magy. kir. udv. Kamara b. Geramb János ur helyébe, ki titoknokká nevezetett ki, a' bányászati hivatalzaknál concipistává Bolner Károly fizetéses conc. practicanst nevezte ki. (kir. kam. tudósítás.) —

Mult 1835ben a' pesti nemz. Casino pénztára állapotja, mint a' nyomtatásban megjelent kimutatás előadja, következő vala: bevétel 22,260 for. pengő; kiadás 20,341 fr. és 31 kr., mellyet lehozván a' bevételből, marad a' pénztárban 1836ra: 1918 fr. és 29 kr. pengő. Bevétel közt az egyesület tőkepénzeitől kamaképpen bejött 991 for. és 50 kr. A' kiadások két szakaszban jelennek meg, mint rendesek és rendkívüliek, amazok mennyisége 14 ezer 289 fr. 15 kr., imezeké 6052 fr. 16 kr.; ez utóbbiakban előfordul többek közt: a' komáromi hajóbiztosító-társaság: 702 fr. 53 kr.; — a' budai magyar játékszinre 400 fr.; — hangászati mulatságra: 1090 fr. Folyó- és havirásokra, könyvekre, nyomtatási és postai költségekre összesen kiadott ez évben 3056 fr. és 21 kr. Egyébiránt a' marad tartozások mennyisége 1835 dec. 31-én: 10,900 fr., névszerint pedig 1829-ről 2 részvény 100 fr., 1830-ról 2 részvény 100 fr., 1831-ről 6 részvény 300 fr., 1832-ről 17 részvény 850 fr., 1833-ról 31 részvény 1550 fr., 1834-ről 70 részvény 3,500 fr., 1835-ről 90 részvény 4,500 fr. — 1835ben a' régebb tartozásokból 4,150 fr. hajtatott be.

Mult 1835 dec. 21-én költ legfensőbb kir. rendelkezés fogva: a' pesti kir. Egyetemen megüritült physikai és mechanikai rendes oktatószékre, mellyel 1200 fr. évi rendes fizetés van egybekötve, a' f. eszt. martz. 17-én szokott módon concursus fog tartatni a' fenemlített Egyetemnél.

A' nyilvános oktatási pártfogásnak megint egy pár szép jeleit vesszük hírül. Szeged városa tanácsa olly buzgón gondoskodik nevelő-intézeteinek jólétét 's minden tekintetbeli gyarapodásuk felől, hogy a' nemz. iskolai ifjúságnak ujesztendei ajándékkul egy 36 lapra terjedő énekeskönyv kinyomatását rendelte meg, 's ujesztendő napján a' belvárosban, ezt előzőtt napon pedig a' város felső, alsó és rókusí részbeli iskolákban ki is osztata. — Szabolcs-Sz. Mihályról hasonló ismét új halát jelentenek a' lakosok kegyes földesuraságuk iránt, melly annyira pártolja keblükben az iskolai oktatást 's népevelést, hogy értelmi fejlettségüket egykor méltán csak ezen ritka buzgóságnak köszönhetendik. Említettett tavaly, hogy ezen atyáskodó földesuraság 250 példányt osztott ki Balásbázy ur gazdasági könyvéből a' gazdáknak: most a' gazdasszonyok is hasonló szerencsében részesültek a' „Magyar házi gazdasszony“ című könyvvel; hogy pedig a' nép az unalmas téli éjszakákat ne hivalkodással, de hasznos könyvek olvasgatásával töltse, e' végre mulattató, azonban erkölcsjavító könyveket is osztata ki az ifjaknak, a' meglett koru 's vén embereknek is hasonló korukhoz illő olvasókönyveket. A' tanulósság közül minden próbatéskor 60 fu és leánygyermek kap jutalmat szorgalmaért 's a' t.

KÜLÖNFÉLE. Dertsik János kir. tanácsos, a' pesti m. k. tudomány-egyetem nagys. rectora 's a' hittudományi kar 's középponti papnevelőház igazgatója Csicsza helységet mint szülőföldét, hol már ezelőtt igen díszes kápolnát ön költségén építtete, most két új hangrangal ajándékozta meg vallásos buzgalmánál 's honföldje iránti szíves hálás szereteténél fogva; Dresmitzer József kanonok 's győri tudományos kerületbeli főigazgató pedig Ecs helységben több ezerbe került paplakot készíttete minden gazdasági épületétül saját erszénéből. — Az idő mátnak is Pesten mint egyéb vidékeken igen mohó változéku, hol esikorgó hideg, hol engeteg langyos, hol havazó, hol permetező vagy lanyhás esőzetü; de Dunánk olly erős jég-

pánczélt ölte hátára, hogy a' legmázásb szekereket is megbírja. Ugyanezt írják többi vizeinkről sőt még a' Balatonról is, melly általjában ott minden halászatot főkép a' fogasct igen szaporává 's jövedelmezővé tette, így szinte az csesdi, bodrogközi, körös- tiszamenti 's egyéb lápságon a' esikászatot. A' Kraszna, Karsa 's egyéb mocsáros 's ingoványos tájak lakosi szerszöfölt örvendenek az idei szigorú fagyú télnek, mivel rétszigeteiken nyaranta kaszál szénájokat a' mostani erős jegen dúdolvá haza takaríthatják, mi enyhe lecsukos télen sokszor nagy részben vagy kihordhatatlan, vagy oda is vesz 's halomra rothad, pedig milly számos mérföldnyi paradicsomot lehetne teremteni, czelszerű lecsapolás által e' bűzhödt, hinaras, zombékos szunyog- 's békatanýkból, 's mennyi ezer embernek adnának ezek így táplálékot!

A N G L I A.

A' ministeri lapok közönségesen úgy állítják, hogy majd valamennyi hatósági választás a' szabadelmű párt részire ütött ki kedvezőleg; például Liverpoolban 48 községi tanácsos közül 44 reformer, 's csak 2 tory 's 2 kétséges van. Leicesterben valamennyi toryt kiszavaztak a' tanácsból. Így szólnak a' tudósítások Bristol, Portsmouth, Norwich 's több városból. A' Morning-Chronicle azt hiszi, hogy ezen a' szabadelmű 's javító párt részére olly kedvező, körülmény az irlandi testületekre is kívánatos sükkrel bírand. Majd kétszáz testület közül a' toryk alig maradtak meg vagy tizenket-tében, 's ezek is a' csekélyebb szám közé tartoznak. A' nagyobb 's tetemes város mind reformer kézbe jutott. —

Maltából jött tudósításoknál fogvást a' sziget némi tekintetben zavargott. Bizonyos Mitrovich nevű született maltai, röpkéirást adott ki nem rég Londonban, 's abban arról vádoló a' helybeli igazgatást, hogy az a' britt nemzettel kötött szerződést megszegte. Mitrovich Maltába hivatott személyes megjelenésre, de nem jelent meg, 's azon fölszólításnak sem felelt meg, melly nélfogva vádjait bizonyítványokkal kellett volna támogatnia. A' kormányzó tehát, mint-hogy a' gyarmat-ministerség a' dolog szoros kinyomoztatásátnéki meg-hagyá, kénytelen volt minden lakost fölszólítani tökéletes ótalom-ígérés mellett: tennének mindenről, mi tudomásukkal van, vallo-mást 's tanúságot a' helybeli igazgatás ügyvitelre előterjesztésére. —

Az Éjszakamerikából érkező pamutszákokon Angliában sok csalárdísz vétetettészre. Többek közt belül soha sem volt a' pamut olly finom mint kívül, vagy is a' zsák szélein. A' liverpooli pamut-tözsérek eziránt panaszt tettek az egyesült statusok kereskedő-kamarájánál, 's előszámlálták a' pamut-elrakással páros családokat. A' kereskedő-kamara azonnal gyűlést hirdete 's elhatározá fontolatra venni: nem leend e tanácsos a' congressushoz folyamodni világos kifejezett törvényért ezen visszaclés ellen, melly törvény kötele-ségévé tegye minden természetnek nevét vagy lakhelye nevét minden kötegre v. gomolyra (Ballen) jégvezetni, vagy bélyegezteni. Addig pedig meg fogják a' természeteket hivatalosan keresni, hogy ezt önkényleg tegyék meg. —

A' Davisutban sokáig befagyva vesztegett hajók közül a' Harmony nevű is kiszabadult, 's 26-an szerencsésen megérkezett Hullba. Ez a' jég közl nov. 26-án szabadult meg az éjszaki sz. 63. foka, és a' k. hoz. 60 lépésje alatt Nov. 10-én Ladyjane, Norfolk, Grenville, Bay hajókat 18 mérföldnyire pillantotta meg magától; ezek éjszaknyugot felé tartottak. Dec. 13-án Harmony Aramot is szemügyre vette, mintegy 12 mérföldnyire. Ugyanez a' Davisutat 400 mérfölddel alább hajozta keresztül. A' hajómester azt hiszi, hogy ezen hajók is meg fognak szabadulni. Azonban hí-rét hozta e' hajó, hogy a' szinte jég közé fagyott Dordon egészen elveszett. Ezen hajó oct. 20-án éjsz. sz. 67. lépésje alatt a' nyugoti száraztöl 14 mérföldre egészen izekre tört, legénysége pedig 's terhe a' többi hajó közt osztott föl.

A' Times, melly mindent gáncsol, mit a' ministerium tesz, 's mindent dicsér, mi ósarolja azt, igen magaslat most egy munkát, mellyet bizonyos Sir Edward Sugden irt, 's mellyben e' cím alatt: „Iromány a' kancellariati törvényszék és felsőház följobbíteli törvényhatósága mostani állapotjáról“ megtámadatik a' ministeriek azon állított szándéka, mellyel a' lordkancellár két hivatalát el-különíteni akarják egymástól. E' terről azt állítják közönségesen, hogy 1830ban azt maga Brougham lord is támogata. — Bizonyos Israeli ur, ki magát előbb fordicalnak mondogata, 's állítása szer-int egyenlően utalta mind a' whigismust, mind a' torysmust, 's csak a' radicalismusban bizonyítá létezni a' valódi és sarkalatos de-mokrata elvet, 's e' végett nem rég O'Connellhez fordult azon be-csületért, venné föl őt is hívei közé, — s most, — miután O'Con-nell őt megvétessel taszítá el magától, egy, Lyndhurst lordhoz irányzott röpkéirományt adott ki, mellyben furcsákat habar össze,

's többek közt azt mondja, hogy ő ugyan még most is demokrata, de egyszersmind tory, 's azt akarja ezután megmutatni, hogy a' toryk tulajdonképen az ország demokrata pártja, a' whigek pedig minden rendszabályaikban oligarcháknak bizonyították magukat. —

Bizonyos Phelan nevű katolikus irlandi lelkész szívrázólag lerajzolta egy nagy, nem rég tartott, gyűlésben azon bérlők inségét, kiket a' protestans földesurak földjeikről egyedül azon okból, mert katolikusok, 's nekik a' parlament-választásokkor nem kedvező szótartatot szoktak adni, falkástul elűztek. Az utóbbi három év alatt elűzöttek száma személy szerint fölmegegyen 1384re 249 családban. E' földesurak, 's ügyészek még azt sem akarják megengedni, hogy az így elűzött bérlőket, a' helyekre jött új prot. bérlők ingyen kegyelemből hajlékaik körül szenvedjék meg. — Öst. Beob.

Az úgy nevezett kir. „humane society“ (emberiségi társaság), mely már több mint 60 év óta fenáll, ez idő alatt több mint 5000 ember életét valóban megmenté, 's 20 ezer embert jutalmazott meg mások élete megmentése körül tett fáradozásaiért. A' társaságnak Londonban száz háza van a' szerencsétlenek befogadására. A' főépület 1794-ben állott fel az úgy nevezett serpentine river éjszakai oldalán, a' Hyde Parkban, mely telket az emberszerető III. György-ajándékozta e' társaságnak. Az épület 1834-ben lerontott, 's Wellington hg az új nagyobbak tervé le alapját, mely már egészen kész. Benne férfi és asszonyszobák elég számmal, mindenikben meleg ágy, fűdő 's érczel fűdöttasztal, flanel, kö 's a' t. melegítésre. A' szükséges meleg víz csövekben vezetetik az épületbe, mellyek részint a' falakban, részint a' padlat alatt vannak. A' kályháknak reggeltől kezdve éjfélig tűz ég, hogy minden pillantásban meleg fürdő lehessen készíteni. Az orvosok mindnyájan az épület közelében laknak.

F R A N C Z I A O R S Z Á G.

A' National észrevehetőleg csöndes vértel tervé jegyzéseit a' királyi megnyitó beszédre. Cikkelyét e' tekintetben követezőképen rekeszti: „Csudálkozni fognak, hogy mi az új megnyitó beszédet sokkal nyugtobbá érzellemmel fogadtuk, mint előbbi éveken. — Emlékeznünk fognak a' királysértés végett indított pörökre, mellyeket az 1833 és 1834-ki kir. ülések magyarázatai végett ránk róttak. Nem a' visszarettenés, mellyet a' szeptemberi törvények által ellenünk eszközölni akartak, oka mérséklésünknek mostan, hanem maga, ezen királyi beszéd hangja, mellyben nem találjuk föl ismét azon szenvedélyes kihívó nyelvet, mellynek is többször megfelleltünk egyszerűen valódi természetes heveséggel. Akkor úgy bántak velünk, mint harcosokkal, 's mi harcoltunk is. Most még csak mint meggyőzöttek jelenünk meg: tapasztaltuk a' „parcere subiectis“-t. — Könnyen észrevehetni illyes érzést a' végszakaszban. — Előbb hálával, mint haraggal töltene bennünket el; de érezzük, hogy könnyebb volt a' gyűlölet 's megvetés kifejezéseire válaszolni, mint a' majd csupa szeretetelti intésekre, 's olyan nyelvre, melly szelidségig emelkedett 's a' t.

A' párisi féktörvényszék előtt nem rég, dec. 26. egy mulatságos pör fordult elő. Megjelent ebben először is némi, kis, mintegy 60 éves emberke, jól feltörzszott vendégghajban (parókában) magát Tardifnak azaz késedelmesnek nevezé, 's következő czímet ruházta magára: „Christmann ur növendékei dékánja.“ Nem sokára utána belépett maga Christmann ur, ki magát: „Franciaország fővárosában a' szavalás tanítóji dékánjának.“ nevezé. Az egész dévaj tréfa ebből állott: e' két ember be volt vádolva, hogy egy nyilvános kis játékszínt tartanak törvényes engedelem nélkül. A' belépési ár földszint 8 sous (garas), első helyre 50 centime (tíz garas). Christmann és Tardif azt állították, mint Molière Bourgeoise gentili-hommeja, hogy ők e' kis játékszínt csak saját és barátjaik mulatságukra tartják, egyszersmind azt kérdezték: miért nem büntetik meg Uzes hűnét, holott annak is van saját játékszíne 's néha 360 személy is megjelen nála az előadásokon. A' bírák e' hasonlítást nem akarák elfogadni, mert nincsen behoztatva, hogy a' hercegné az ajtóban állva 8 garast fizetett a' bemenővel. A' vitások sikere végre az lett, hogy a' két „dékán“ egy egy hónapi fogságra 's 1000 frank bírságra ítéltetett. — A' le Bons Sens nevű republicanus lap fő szerkesztője, Rodde ur, dec. 29-én tüdőgyulladásban meghalt. —

Lefevre marsal özevge dec. 28-án halt meg Párisban élte 76kában. Ellhunyt férje testvéreinek tizenöt millió franknyi vagyont hagy hátra. Bizony szép örökség! — C. Lavocat könyvtáros, ki a' Pot-de-Fer utcában kiütött gyuladás által tetemes kárt vallott, jelenti, hogy a' béke-herceg (Godoi) emlékiratait, mellyek dec. 20-án valának megjelenendők, január 18-án minden bizonnyal ki fogja adhatni. A' gyuladás alatt Lavocat ur Londonban volt a' Caninoi herceggel, Bonaparte Lucaziánnal értekezni, annak emlékiratai kiadatása végett, mellyek hasonlóképen nála fognak megjelenni. — Lacenaire kivégzetését, mint látszik, még elhalasztják egy időre, minthogy fontos vallomás-tételekre nyilvánította magát késznek. Ugy bizonyítják, hogy részint főczinkos, részint cimborá volt 16 rendű gyilkosságban. Ávril pedig mint mondják kegyelmért folyamodott a' királyhoz. —

A' ministeri nagyobb 's kisebb lapok szerföltött elmagasztalták Orleans hg vitézségét, 's bátorságát. A' Bon Sens erre azt jegyzi meg: „Színtollan hibábanvalóság felbuzdulni 's lelkesülni épen azon, mit Orleans herceg vitézül tett, mint hibábanvalóság lenne csudálkozni azon koron, mellyet elért.“ Orleans hg vitézségén senki sem kételked, mert a' francia általjában minden francziát vitéznek tart mind addig, míg ellenkező bizonyul be róla; de épen Orleans herceget magasztalni ott, hol az semmivel sem tett többet,

mint a' mennyit ama' tízezer francia közlegény hasonlóan meg nem tett, azt méltán gyöngöseségnek mondhatni. —

A' követház dec. 30 és 31-ki üléseiben megválasztottak az alelnökök is. E' négy helyre legtöbb szótart nyertek: Sauzet, Passy, Pelet (de la Lozière) és Martin (du Nord) urak. — A' ministerium ohajtotta volna Dupin urat az elnökségből kizárni, de a' többség még is ujjalag megválasztotta. Sauzet ur ellenben, kit a' ministerium helyébe akara megválasztani, az elnökségre csak 38 szótart nyert 278 szavazat közül, Dupin pedig 164-et.

A' követház üléseiben a' trónbeszéd-meghánýásra már bizosságot neveztek. Az előjáró meghánýáskor egyik követ azt mondotta, hogy a' válasz-felírásnak nem kellene mindig csak a' trónbeszéd visszhangjának lennie, hanem abban valahára már az ország kívánásait is világosan ki kellene fejezni 's a' kamarához illenék a' javító rendszabályokban kezdeménnyel (initiatívával) élni, hova tartozik például a' lefegyverzés 's a' t. Amillau ur az amerikai kérdésre nézve Jackson elnök bocsátványát tökéletesen megnyugtatónak ítélte 's ezt nyilvánítani kívánná a' kamara által is. Teste ellené azt, mint-hogy a' kamara ez által minden felelősséget a' ministeréktől egészen elhárítván azt egyenesen magára vonná. Most elég lesz ugymond, ha a' kamara a' kormány békes érzelmeit támogatni fogja választában.

A' Renouveur és Quotidienne újságok egyesültek, hogy tudnillik a' kezeségi pénzt annál könnyebben letehessek. Mind a' kettő legimitista lap. —

A M E R I K A.

Az olly feszülten várt oklevél, t. i. az éjszakamerikai egyesült státusok elnökének bocsátványa a' congressushoz, melly békét vagy háborút támaszon az éjszakamerikaiak és Franciaország közt, megérkezett. Dec. 30-án kapták azt meg Londonban, hova Independence rakhajó hozta meg, melly dec. 9-én hagyta el Ujyorkot, 's husz nap alatt Liverpoolba ért. Innen hírnök vitte meg Londonba. Párisba 31-én ért 's a' Journal de Paris azt még ugyan az napon este 11 órakor adta ki fordításban, de csak a' mennyiben Franciaországot érdekl. Galignani Messengere már január 1-jén az egész bocsátványt közli, de másodszeri kiadásában és pedig az eredeti nyelven. Jackson bocsátványa mind Londonban, mind Párisban kedvező benyomást okozott. A' Journal des Débats még nem akar ugyan végső ítéletet hozni, de a' bocsátványban uralkodó nyelv sokkal békesebb, mintsem azt közönségesen várták. A' Temps nem kételkedik többé annak tartalmánál fogva, hogy fen fog a' béke a' két status közt tartatni, 's azt hiszi, Angliának nem lesz sok dolga a' közbenjárásnál. Maga a' National is azt hiszi, hogy a' Valazé-féle indítvány czélja az elnök azon nyilvánítása által, mikép neki épen nem volt szándéka Franciaországot fenyegetések által akari megijeszteni, akár megbántani, tökéletesen el van érve. A' londoni lapok is hasonló értelemben nyilatkoznak a' megérkezett bocsátványról. És pedig

A' Times így említi azt: „Mi a' Franciaország és az éjszakamerikai egyesült státusok közt fenforgó jvitás kérdést illeti, most csak azt mondhatjuk, hogy az elnök nyelve nyugott, szilárd és erős, de úgy, hogy alaposan remélteti a' béke-fentartást. A' francia kamarák kétségkívül által fogják látni, hogy okosab lenne szoros jog szerint cselekedni, mint izetlen érzélgősség 's képzelet sérültség által vezéreltetni magukat olly ügynél, mellyben Franciaország olly világosan a' megtámadó rész volt. Az angol közbenjárás akkor, mellyet a' Moniteurben látunk jelentve, illy körülmények közt nehezen lesz többé szükséges.“ A' Globe ezt mondja: „A' nyugalmas és szenvedélytelen hang, melly az elnök bocsátványa azon részében előtűnik, melly a' vitát illeti Franciaországgal, megerősít bennünk azon véleményben, hogy az ügy békes úton fog nem sokára elvégeztetni a' nélkül, hogy kormányunk közbenjárni kéytelenítessék.“ Így szól a' Standard is, nem különben a' Sun. De még az amerikai lapok is hasonló értelemben szólnak. Így az ujjorki Journal of Commerce nevű hírlapból dec. 9-ől a' Sun következő kivonatot közöl: „A' bocsátvány azon része, melly Franciaországot érdekl, békes, noha szilárd: olly sajátságok, mellyek kétségkívül a' nemzet köz akaratjával egyértelműek. Az elnök kifejezve nyilvánítja, hogy nem volt szándéka előbbi bocsátványában fenyegetni Franciaországot; de épen olly határozottan kimondja, hogy több fölvilágításba, mint a' mennyit már adott, semmikép sem fog ereszkedni. — A' francia kormány ezen bocsátványban, ámbár hangja némelly tekintetben elég szigorú, föl fogja találni a' kívánt fölvilágosítást.“

Az éjszakamerikai egyesült státusok elnökének bocsátványa a' congressushoz, mellynek tartalmát imént említett, megjelent az európai külső lapokban is, de csak a' Franciaországgal fenforgó viszonyokat érdeklő része is olly tömördek hosszú, hogy azt egész terjedelmében adunk lapjaink nem engedik. Adjuk azonban lényegesebb részét e' következőkben: Miután az elnök elbeszéli, hogy az utolsó ülés óta az amerikai kárpótlási követelés valóságát maga Franciaország is elismerte, a' kielégítésre szánt pénz már kész 's a' fizetés még sem történik, fölhardja az alkudozás főb pontjait, mikép az tudnillik történetileg kifejezték. E' pontok limezek: Jackson elnöki hivatalbaléptekor úgy találta, hogy az egyesült birodalom híjában szorgalmazza követelését Franciaországon. Azon körülmények, mellyekből a' tartozás eredett, igen ismértettek voltak az amerikai nép előtt. „Több mint tíz év lefolyta alatt, ugymond, ezéllapja volt kereskedésünk a' francziák megtámadásának, kik hajóinkat terhéstül önkényesen elítélték, a' népjoggal és kötött szerződések értelmé-

vel ellenkező rendelkezésként fogya (Napolcon alatt) a' sik tengeren elégették, vagy a' francia seregek által elfoglalt révekben elvették 's' elköböztek. Az amerikai polgároknak így okozott kár nagysága abból is kitűnik, hogy a' francia kincstár az így erőszakosan elvett amerikai tulajdon kényszerített eladatásából 24 millió frankot vett be. Már husz év óta alkudozási tárgy volt ezen ügy, azon időt kivéve, midőn Franciaországot az egyesült Europa katonai ereje legyőzte. Ekkor, noha valamennyi egyéb nemzet fegyverrel csikará ki Franciaországtól a' kárpótlást, az egyesült birodalom még is méltatlannak tartá e' pillanatban zaklatni az úgy is elesigázott vitéz nemzetet, kinek testvéri segítséggel tartozék saját veszélye napjaiban. A' dolog e' hosszas bizonytalanság által oda jutott, hogy nem vala egyéb hátra, mint vagy sürgetni bizonyos ideig 's' időre a' követelés elfogadtatását, vagy teljességgel lemondani arról. Illy értelemben adattak az éjszak-amerikai követnek Párisban utasítások. En pedig bocsátványomban a' congressushoz 1829ben Franciaország késkedéséről olly kifejezésekben szoltam, mellyek képesek voltak mind a' két ország figyelmét e' tárgyra vonni. Az akkori francia ministerium megütözt e' bocsátványon, mintha fenyegetés volna az, melly alatt a' francia kormányknak kellemetlen dolog alkudozni. Az amerikai minister megczáfóli saját önszántából 's' magyarázatot, 's' arra emlékezteté a' francia ministereket, hogy az elnök bocsátványa nem valamely külföldi kormányhoz szól, hanem egyesül az egyesült statusok congressusához intézett közlemény, melly mellett neki az alkotmány kötele-ségévé teszi a' gyűlést az unio állapotjáról 's' mind külső, mind belső viszonyairól értesíteni. Az illy körülmény tehát csak szabadér-zelmű nyilatkozás saját kormányra másik ágához, 's' nem erd azon szándék-ból, hogy valamely külföldi kormányt fenyegetessék általa. A' követ által kifejtett nézetet én is helyeslém, a' francia kormány megnyugodott, az alkudozásokat megkezdte, 's' 1831 jul. 4dikén azon szerződéssel végzett, melly által követelésink némelly tekintetben elismértettek, 's' mellyben 25 millió frank lefizetése ígérték hat éves részlegben. E' szerződés helybenhagyatása 1832 febr. 2án cserél-tett ki Washingtonban, 's' öt nap mulva a' congressusnak is elő-terjeszték. A' szerződés után azonban három év mult el, miglen a' francia kormány azt a' törvényhozó kamaráknak előterjeszté; 's' ekkor szavazás alá kerülvén felvetteteit. Ezalatt az egyesült statusok kormányja azon bizodalomban, hogy a' francziák királya által kötött 's' ünnepélyesen helybenhagyott szerződés híven teljesített ni fog, 's' arról sem kételkedvén, hogy rendelkez fognak tétetni az első részleg lefizetésére, annak értékeig egy váltólevelet utasított az egyesült statusok bankjára. Midőn e' váltó a' szerződés meghatalma-zásával előmutatták, ellenmondatot annak a' francia kormány. A' Franciaország részéről történt nemfizetésből erd káron kívül az egyesült statusok még a' bank kemény hivatkozásának is ki valának tevé, mellyek következésiben ezen intézet hasonló mennyiségű status-pénzt foglalt le. A' congressus épen együtt volt, midőn a' fran-czia részről történt felvételése a' szerződésnek hírül jött Amerikába. En látván a' közönség igazságt 's' bekesen ohajtván az ügyet a' két status közt elintézni, nem oszlathtam el a' congressust az ügy előterjesztése nélkül. A' francia kormány előre tudta, mi benyomást okozand Ameriká-ban a' szerződés felvételése, azért minden módon ügyeket enyhíteni azt. A' király személyesen nyilatkozatá sajnálkozását az amerikai követnek az iránt, 's' megígérte, hogy azonnal statushajt küldend utasításokkal, mellyek az éjszakamerikai egyesült statusok kormányát 's' népét megnyugtanni képes biztosításokra hatalmazzák követét föl. A' statushajt megérkezett, a' minister megkapta utasítást. Ezek szerint kormányunknak az övé nevében azon ünnepélyes biztosítást adta, hogy az új követ-választások után, mihelyt a' char-ta megengedi azt, egybe fognak a' kamarák hivatni, 's' újra megkísér-tenék a' szerződés végbehajtására szükséges pénzájnlásokat, 's' ez-uttal mind a' király, mind a' ministerek minden alkotmányos hatal-mukat a' rég ohajtott czélérésre fordítandják. Ezen ígéretekre támasz-kodva fölvállalám a' nagy felelősséget, 's' eloszani hagyám a' congressust anélkül, hogy közleményt intéztem volna hozzá e' tárgy iránt. Várakozásunk nem teljesedett. Az 1834ki ülésben ügyünk elő nem fordult, noha sürgette azt követünk. Így várakozomban megcsalód-ván azon kénytelenségre látám magamat juttatva, hogy megkérdéz-zem a' congressust: nem volna e' tanácsos visszatöréssel élni, ha a' szerződés kikötései pontosan nem teljesítettek; 's' hogy e' te-kintetben olly rendszabályokat javasoljak, mellyeket a' körülmények itéletem szerint megkívánandnak. E' végre minden tartalék nélkül volt szükséges közölnem az esetet. E' közleményben meg nem mon-dani mindent, mi a' dolog helyes értésére kívántatik, vagy igaz-sághoz illő vala, félelemből, nehogy megbántassék az által valaki, méltatlan lett volna hozzáknak. Más részről oktan 's' helytelen lett volna csak egy lépést is tovább menni, 's' olly kormány 's' nép büszkeséget megsérteni, mellyel annyi okunk van a' barátság 's' kölcsönös haszon viszonyait ápolniunk 's' fentartanunk. Előbbi törté-neteken okulva, milly nehéz sérelminket még a' legegyszerűbben is előadni, a' nélkül, hogy azok érzékenyök az ingergetések, kik helyzetüknél fogva felelősekké lettek azok elmozdításért; továbbá kikerülni ohajtván az illy kűtfőből erd akadályokat, még el is tér-tem közönséges utamtól, csakhogy meggátoljam a' bocsátvány ma-gyarázatát, melly által ajánlásom a' congressushoz fenyegetésnek látszhatnék Franciaország ellen, 's' mivel nem csak elhárítam magamtól az illyes szándékot, hanem még hozzá is toldám, hogy Franciaország büszkesége 's' hatalma igen is ismeretek, hogysem félelmétől vala-mit várni lehetne. A' bocsátvány a' kamarák ülései kezdete után ért

Párisba, de a' francia ministerium érzékeltensége követelésink iránt olly nagy volt, hogy ministeriunknek nyilvánítá: „Ezen tárgy nem fog kabineti rendszabályá tétetni.“ Ambar e' bocsátvány a' francia kormányval hivatalosan nem közöltetett, sőt egyenes nyilatkozást is kapott az ellenkező értelemtől, még is azt határozá a' ministerium, hogy a' visszatörési föltétes javaslata fenyegetésnek 's' megsértésnek tekintessék, miert a' nemzet becsülete kedvéért elégtételt kell kí-vánnia. E' vélt sérülés következesei közé tartozék azon rendszab-lyó, hogy a' francia követ Washingtonból azonnal visszahivaték, 's' hogy követünk Párisban ütévellel kínálták meg, úgy szinte azon nyilvános jelentés a' kamarához, hogy a' diplomatai összekötés Amerikával fölfüggesztett. Miután Franciaország méltóságát így meg-ötött, igazságos létének is példáját akarák adni. A' követek elé tör-vényjavaslat terjeszték azon pénzalapok megajnlására, mellyek a' szerződés kikötései teljesítésére szükségesek valának. Minthogy a' törvényjavaslat ezután elfogadtaték, 's' csak záradéka teszük most a' fő nehezséget, szükséges lesz annak történetét röviden megemlítenem. A' pénzügy-minister, mint a' kormány organuma, miután elbeszélte, mit történt a' nemzet méltóság fenntartására, ajnlá a' törvényjavas-lat-elfogadást, 's' azt nyilvánítá: mikép az elnöki bocsátvány, míg a' congressus elfogadásával nem szentesítetik, nem egyéb, mint az elnök személyes véleményének nyilatkozatása; 's' így az egyesült statusoknak sem kormányja, sem népe nem felelős azért. Továbbá azt adá hozzá, hogy olly kötelezés vállaltatott el, mellynek teljesítésé iránt Franciaország becsülete van elzárólva, a' ministerium a' fizetés-hez csak egy föltételt kíván, tudnillik, hogy ne történjék az előbb, mint meggyőződnek, hogy az egyesült statusok kormányja semmit sem tett Franciaország érdeke ellen, szóval: hogy a' congressus ellenséges rendszabályokat nem határozott Franciaország ellen. Mi szándékban volt a' congressus 's' mit tett, a' francia kamarák már tudták ekkor, 's' ambar a' följebbi törvényjavaslat biztossága az ön-dotta, hogy „a' congressus az elnök ajánlatát emellőzte“ még is javaslá az említett föltételt 's' kifejezést minden másítás nélkül. Azonban e' kedvező kilátások is eltűntek a' vitázator Valazé azon indítványára, hogy „ne fizetessék előbb meg a' pénz, míg a' francia kormány kielégi-tő nyilatkozást veend az elnök bocsátványa iránt 1834. dec. 2káról.“ A' kabinettanács elnöke is ezen indítványhoz állott. Ugyanazon nyilatko-zások, mellyek előbb a' francia kormány állítása szerint sem az egyes-ült birodalom kormányának, sem népének nem tulajdoníthatatának, akadályul vétetének olly eszelekvés ellen, mellynek igazsága elismér-tetik. Azon gondolat, mintha szándékot lett volna a' francia kormá-nyt fenyegetni vagy megsérteni, szintoly alaptalan, mint a' próba v. kísértés, e' nemzet félelmetől kidacoltva, mit igazságérzése meg-tagad, hasztalan 's' nevétséges volna. — De az egyesült statusok alkotmánya kötelességül teszi az elnöknek, hogy tudósítsa a' con-gressust mind külső mind belső ügyeiről 's' olly rendszabályokat javasoljon neki, mellyeket véleménye szerint a' nemzet érdekei megkívánnak. E' kötelessége teljesítésétől el nem ijesztheteli magát azon félelem által, hogy talán valamely nép vagy kormány ér-zelőségét megsérthetné. — Az amerikai nép pedig nem képes megengedni bármely kormányknak 's' földön, akármily hatalmas legyen is az, hogy a' hazai kötelességek gyakorlásába avatko-zék, mellyeket az alkotmány a' nyilvános tisztviselőkre ruház. — A' viták, mellyek kormányknak külön részei közt történnek, saját-unk, 's' mi azokban mondatik, azokról tisztviselőknak csupán saját megbízóknak 's' egymásnak tartoznak felelni. Ha a' tanácskozások folytában tett dolgok helytelenül adtnak elő, vagy igazságtalan követ-keztetések történnek, ez, ha tévedésükről meggyőződtenek, nem kíván egyebet, mint fölszólítást azok megigazítására saját igazság-szeretésüknél 's' azon érzetnél fogva, mellyel saját karakterökr iránt tar-toznak; de soha sem fogják azt megengedni: hogy idegen kormá-nyoknak joguk legyen kérdőre vonni őket azokért. Midőn vitázat-ink tettekben valósulnak, akkor kezdődik felelőségünk idegen hat-almak iránt, nem mint egyes személyeké, hanem mint nemzeté. Azon elv, melly szerint az elnököt kérdőre lehetne vonni a' boc-sátványában használt nyelvért, végre idegen hatalmat arra is jo-sositana, hogy nyilatkozásokat kívánjon azon nyelvről, melly vala-mely biztosság tudósításában használtatott, vagy melly valaki a' vitázat folytában élt.“

(Vége következik.)

SPANYOLORSZÁG.

Dec. 23dikáig szóló madridi tudósítások szerint mind a' két ház fölfüggeszté üléseit a' választó törvényről véleményadásig. — A' bizodalmi szavazat- (voto de confianza) megvizsgálásra fölhatal-mozott küldöttség 22én gyűlt egybe. Mendizabal jelen volt ez ülés-ben, melly elég lármás vala ugyan; de azért köz vélemény, hogy a' ministerség véghez viendi tervét. — Almodovar gr. hadi minister dec. 24ére várattott vissza a' fővárosba, miután Cordova 's' Evans generálokkal elvégezte tanácskozáit. Alava gen. ki e' divánkozá-sokban szinte részt vön, Burgosban betegem fektű. — Madridban Espartero gen. letétéről beszélnék, ki olly szerencsétlen volt, hogy a' carlostiktól több ütközetben megpaskoltatott. —

A' voto de confianza iránti fölvényjavaslat következő értelmű, 1. czikk: Ó fölsége kormányja törvénymozgatati 1836ik év folytában is a' majus 26dikai törvényben kijelölt jövedelmeket 's' adókat beszedni, 's' a' lényeges alapelvek változtatása nélkül a' kormányrendszerben mind azon módosítást végrehajtani, mellyeket jövedelem-szaporításra czél szerűeknek tart, 's' mennyire csak lehet, az adózó nép 's' kereskedőkre innen háruló akadályokat 's' károkat

kevesíteni, míg a jövedelmeket a status költségeire fordítja, melyeket ugyanazon 1835ki budget rendelése szerint kevesíthet ugyan, de nem nevelhet. 2) A kormány föltalalmaztatik mind azon segédforrás-megnyitásra, melyek a hadisereg szükségéi fődözésére kívántatnak, hogy a bense háboru minél előbb elvégeztessék. De nem szabad a kormánynak e célra új kölcsönt venni föl, sem a status jöszágit, melyek a köz adósság lerovására rendeltettek, földarabolni, sőt arra fog ügykezni, hogy a statushitelezők sorsát, mennyire csak lehet, könnyítse. 3) A kormány legközelebbi cortesgyűlésben az 1836ki budgetet előterjesztendi, és számot ad, miképen élt e rendkívüli engedélyekkel. Madrid, dec. 21én 1835. Mendizabal de los Heros. Gomez.

E törvényjavaslatot illető küldöttégi tudósítás dec. 26kán a procuradorházban fölvastatott. A küldöttég, mint előre várni lehet, néhány semmit jelentő változtatással a szerkezetben, a javaslat elfogadhatóságát ajánlá. A tudósító fájjalja ugyan, hogy ily bizodalomra szükség van; de azt mondja, hogy az multhatlanul szükséges, s a ministerséget óalmazza meg nem érdemlett bizalmatlanság ellen.

Dec. 20iki kir. rendelmény szerint a francia hirlapoknak szinte olly szabad keringés engedetik Spanyolországban, mint Villiers, az angol követ nyert volt hazája hirlapjai számára. —

Egy dec. 19i madridi levelező szerint, az új összerás következésében, mindenfelé növekszik az insurrectio terjedése s ereje; s azok is, kik magokat önkéntesekül bejelentik, azt csak azért teszik, hogy könnyű szerrel fegyverhez jutván, legközelebbi alkalommal Carlos pártjához hajoljanak. — A kormány híret vette, hogy egy 700 emberből álló csapat, mely 2 millió reált s 6000 katonai öltözetet vitt magával, Ateza környékén Cabrera insurgens vezér által megümmadtatott s megsemmített. Hogy ezen tudósítás rossz benyomását valamennyire szelldítse a kormány, a Gaceta-ban Palarea gen. költött győzedelmét hirdettette.

Dec. 20dikán Melchior de Silvestre, a Guetariát ostromló carlosi sereg vezére, követet küldte a várparancsnokhoz, ily fölszólítással: „azon ohajtástól lelkesülve, hogy a spanyol vér-öntést elkerüljem s V. Carlos seregei fövezére parancsainak engedve, hogy Guetaria várát, melyet Ön ötalmez, bár mibe kerüljön is az, elfoglaljam, becsületteljes capitulatióra szölitöm föl Önt, melyet azon kikötés mellett kínálhat, hogy az örsereg hadi foglyul maradjon, s a menekedni kívánó családoknak biztos kíséret adassék.“ — A várparancsnok, Jacinto Mendez Taboada összegyűjtívén minden tiszteit, azoknak egyértelmű akaratjával következő választ adott: „Valamint Ön, ugy én is kívánom, hogy spanyol vér ne ontassék, a honnét azt lehetne következtetni, hogy rokon érzelmeik vagyunk; de fájdalom! e közös cél elérhetésére szolgáló eszközökre nézve nagyon különbözünk egymástól. Ön szigorú parancsot vett e helyet bármí áron elfoglalni; a mi engem illet, én hasonló parancsot kaptam, azt óalmazni; s mind eddig nem hiszem, hogy ellenállásom haszontalan, azért nem is gondolkodom capitulatióról. Ennyi Ön legalázatos szölgájának válasza. — A guetariái patantyusság 2 haubiczból s 4 álgnyból áll, melyek közül egy 36 fontos, egy 24 fontos, kettő pedig kisebb. 80 ember épen mostan érkezett oda Lequeitióból, s ezekkel az örsereg 650 emberből áll.

Barcelonából dec. 24ról írják, hogy Mina azon hónap 21én Suriában volt, s 22én Cardona felé indult. Az előtti napon 42 carlositát fogatott el; Barcelonában pedig a börtönöket vizsgálván, több ottan talált francziát szabadságba helyzett. — Útja közben a lakostalan mezei házakat fölygújtatta. Úgy látszik, hogy S. Lorenzót, a carlositák fő szállását, akarja megtámadni.

Jaureguy generál szigorú katonai fegy (disciplina) rendkívüli példáját adta. A vörössipkások (chapelgorris) a falukban garázdálkodtak, egy fogadót kiraboltak, s a bírót megverték s a t. Mivel a vétkeseket nem leheté kitűdni, a generál az egész osztályt összehívatta s mind a hét századból öt öt embert sors által kiválasztott, ezen harminczöt közül ismét hetet, s ezeket agyon lövette. Közülük egy igen fiatal genf is áldozat lön.

A manresai kormányzó épen olly embertelen s kegyetlen rendelést bocsátott közre saját megyéjében, mint előbb Mina gen. — Gironából dec. 21ről: épen most vesszük híret, hogy Mina gen. S. Lorenzo d' Espiteus városát, Solsona mellett, hol 1300 carlositát, 300 pap s barát találkoztott, elfoglalta. Nagy része megöletett s a város fölygújtatott. — A Mém. Bordelais azt emlegeti, hogy a királyné a fölzendült tartományokon keresztül utazásra szánta el magát, hogy a sereget jelenléte által vidámsítsa.

P O R T U G Á L I A.

Legújabb lissaboni hírek szerint a ministerség bizonyosan változást szenvedend a beálló cortes által. — A királynét még sem bírhatni arra, hogy e tekintetből a cortest föszlassza. Ezen hírek indultakor egy statuskövet is épen indulóban volt Németország felé, hogy Szász-Coburg hgnek a különféle portugali németeket megvigye. — Úgy hiszik, hogy a hget atyja fogja ad kísérni. A királyné s mostohája közt ismét jobb egyetértés uralkodik; mert gyakran láthatni öket egy hintóban sétakocsizni.

Hír szerint Lissabonból új sürgető kérelmek érkeztek Szász-Coburg hghöz, hogy fia házasságát D. Mariával ne halogassa. Az újabb politikai változások Portugálban semmi következzéssel nem voltak az ügyre nézve. E szerint a hg. lemondott azon ohajtásáról,

hogy az egybekelést még egy esztendőig halassza, s Ferdinand hg. tavasz nyitával Lissabonba utazand.

A korán elhunyt don Augusto, leuchtenbergi és santa cruzi hg. 1834 dec. 16ki végrendeleményében Eichstätt város szegényeinek 50,000 forintot hagyott.

Toryk és Whigek.

Tory és Whig az angol parlamentben két igen különbözö, s egymással folyvást ellenkező párt. Első eredete e két hatalmas pártnak első Jákob király idejére esik, kinek a királyi hatalomról olly tulzó fogalmai voltak, hogy ez általsaját népével ellenkezésbe jött. Még jobban kifejlett azután ez Jákob fia, első Károly idejében. Azon háboru alkalmakor, mely közte s a parlament közt kiütött, nyilván előlépett a két párt, midőn a parlament barát a király barátit Toryknak nevezék, mely irlandi szó rablót jelent, ezáltal az irlandi rablócsoportokra czélozván, melyek segedelmével lázitotta, vid szerint, a király az irlandi zendülést. Ezek ismét a parlament s nép barátit, szinte gúnynévvel, Whigeknek nevezék, mely szónak különbözö magyarázatit adják a történetírők. Némelyek szerint azon kalapokat hitták így, melyekkel Skótzában a puritanus párt magát megkülönbözteté, s a toryk e gúnynév által a whigeknek a skótziai puritanusokkal szövetségkre czéloztak; — mások ismét azt állítják, hogy ez nyugot-skótziai parasztok régi gúnyneve volt; egyebek szerint ismét, ezen parasztok kedvencz italát neveztek így, s mind két esetben a whigeknek e parasztokkal szövetekezésüket s rokonérzelmeiket érdekl a gúny. Azonban akkor e pártnevek még nem levének közdívataukká. Csak II. Károly alatt, ki önkénye által a már szendergő pártokat új csatára költé, lettek a whigek orániai Vilmost thronra hitták meg, ök maradtak hatalmas s uralkodó párt, s ma is ök az erősek és számosak. — Anna királyné által bukás fenyegeté öket, mert e királyné a whig tiszteket mind elüze hivatalaikból, s nagy részint tory parlamentet hívott össze; de csak hamar ismét győztesek lettek, a hannoverai ház jutván Anna halála után thronusra. — Egész második György idejéig fen voltak e pártnevek; ettől fogva ritkábban hallattak ugyan, de a pártelvek folyvásti ellenkezésben maradtak. A Stuart-ház baráti lassanként a korona s kormány védőivé váltak (ministeri párt) s az eredeti whigek vagy a Stuartok ellenségei a népügy szónokai s a kormány ellenkezői maradtak, s belőlük állott leg többnyire az ellenkező (oppositio). Azonban megtörtént, hogy a whigek közül is választattak néha miniszterek, ha a kormány az ellenkező főnökeit maga részére hajtani szándékozott, vagy az ellenzöf éltröhöcségeknek engedni kénytelen volt. De mind a két párt alábbhagyott eredeti hevességéből. — Újabb idökben, francia háborukor, a whig-párt ismét két felekezetre oszlott, u. m. a régi vagy ö whigek, kiknek vezére Fox vala, s az új whigekre, vagy az új oppositiora, melyhez Burke s ennek halála után Grenville tartozott. Pitt elhunya után Grenwillere bizatván a ministerség-alakítás, ez Fox-al egyesült, s a két párt összeolvosztatása próbáltatott. De mind e mellett is mai napig vannak makaes toryk, mérsékelt whigek, s keményebb whigek, vagy reformerek, a parlamentit javítások s szabadelmü törvény pártfogói.

A toryk és whigek különböznek egymástól a statust s egyházat illető nézeteikre nézve. A toryk a püspöki egyházkormány szükségé mellett harczolnak, a whigek ellenben minden egyházi szölgaga egyenlőségét s a consistorialis rendszert védik. Statustekintetben a toryk a királyoknak istentől eredő hatalmat tulajdonítván, az alattvalóktól közzvetlen s korlátolatlan engedelmességet kívánnak; a whigek pedig a királyi hatalmat a nép akaratjában alapulni vitatják s ennek jogait védik. Mindenik pártban van elég tulzó (ultrazó); a mérsékelték pedig elég közel állanak egymáshoz. Canning alatt 1822ben mérsékelt whig ministerség alakult, ennek halála után Wellington alatt toryk jutottak kormányra, de a kath. emancipatiót nem gátolhatik meg; ezóta a whigek hatalma fenső lépcsőre emelkedett. Lehetséges az is, hogy valaki egyházi dolgokra nézve tory, s ország-tekintetben whig legyen, és megfordítva; de ez igen ritkán történik. — Gabonár vidéki városink piaczi; pozsonyi mérője válto garasban.

	buzs	készler.	rozsa	árpa	zab	kukur.	köles
Dec. 24én Győr	100-92	80-74	63-58	52-47	38-36	57-54	60-55
30én Arad	72-68	46	33	28	30	30	—
31én Ungvár	72	70	42	40-35	22-20	66-64	—
Jan. 2án Baja	70-60	43-40	33	23	20	—	37
2án Pécs	80-70	60-55	44-40	—	28	36	—
2án N. Beeskerek	80-60	50-45	—	30	30	30	40
5én Debreczen	80-70	65-60	45-40	40-37	40	35-32	—
7én Losoncz	80-75	—	53-50	40	24	45	—
7én Mosony	124-90	80-70	74-68	55-50	42-37	80-66	—
8án Új-Becse	80-70	65-55	—	25	27	25	—
9én Szege	70-61	50-45	40	30-28	30	32-30	50-45
9én Fejérvár	92-84	64-60	—	42-40	35-31	44-42	—
9én Komárom	—	85-80	66-64	52-49	37-36	72-62	—
8án Pozsony	120-110	—	79-75	67-62	35-34	68	—
8án Soprony	143-100	—	76-65	67-62	45-38	75-60	—
Dec. 31én Temesvár	70-52	—	32	31	25	30	—
Jan. 8án N. Szombat	118-108	—	71-66	63-58	41-37	75-72	—
4én Besztercebél	115-56	—	64-60	54-47	27-24	—	—

Bankszövény janár 13kán 1373 1/2.

Infant

Noch im Laufe

Volk

die

mit 150 f

in 16 bis 18 Liefer

Obden bereit
gejert find, fo gibt
meinen größer
druck, die paff
bidlich erläutert

Unfer Verbünd
artiges Ehne liefer
Zwede gewonnen ba
ambieren zu können,

vortr

sich der befonderen

Georg Killa

Ankündigung und Subscriptions-Eröffnung.

Noch im Laufe dieses Jahres beginnt die Herausgabe eines Prachtwerkes:

Allgemeine, wohlfeile Volks-Bilderbibel

oder:

die ganze heilige Schrift

des alten und neuen Testaments,
mit 150 schönen in dem Text eingedruckten Abbildungen,
in 16 bis 18 Liefergn. in großem Lexikonformat à 3 Gr. (6½ Sgr. oder 25 Fr. Rhn.)

(Stereotyp - Pracht - Ausgabe.)

(Abraham und die drei Engel.)

Es seien bereits mehrere Ausgaben der heiligen Schrift besichen, die mit Abbildungen geziert sind, so gibt es doch noch keine, welche in einer dem starken Buche angemessenen größeren Ausgabe und zwischen den Spalten des Textes eingedruckt, die passendsten Stellen der Bibel durch gelungene Darstellungen bildlich erläuterte.

Unsere Verbindung mit dem Auslande sowohl, welches in der letzten Zeit so viel derartiges Schöne lieferte, als auch die Beihülfe der deutschen Künstler, welche wir zu unserm Zwecke gewonnen haben, setzen uns in den Stand, dem Publico ein ausgezeichnetes Werk anbieten zu können, welches nicht verfehlt wird, durch

vortreffliche Kunst- und typographische Ausstattung

sich der besondern Aufmerksamkeit des Publicums zu erfreuen.

Georg Kiltan jun. in Pesth, so wie alle deutschen Buchhandlungen nehmen Subscription an.

Dabei werden wir eine bisher bei den Bibeln noch nicht gebrauchte Einrichtung zum schnellen Auffinden der Stellen eintreten lassen, und überhaupt die Bequemlichkeit beim Gebrauche zu unserem besonderen Nutzen machen.

Um über die Leistungen urtheilen zu können, welche diese Ausgabe schmücken, werden hier zwei Bilder beigelegt.

Die Abbildungen werden Scenen aus der biblischen Geschichte, merkwürdige Gebäude oder Gegenden, Geräthe und Gegenstände aus der Natur, welche in der Bibel vorkommen, darbieten.

Wir werden dabei alle in- und ausländische ähnliche Werke, welche bis auf diesen Tag erschienen sind, benutzen, und dadurch die Volksbilderbibel zu einer Sammlung des Schönsten machen, was die Malerei und die Zeichenkunst in Bezug auf das heilige Buch von jeher geschaffen haben.

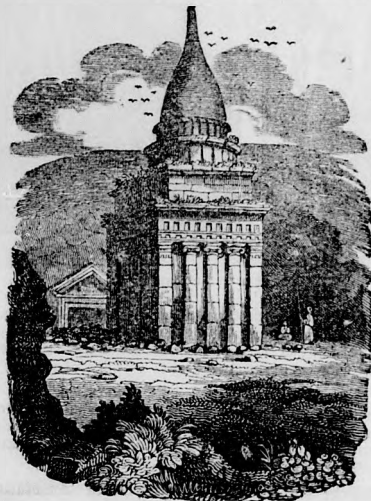
Die Lieferungen erscheinen von Zeit zu Zeit, so daß das ganze Werk zu Ende des nächsten Jahres in den Händen der verehrlichen Subscribenten sein wird.

Die Bezahlung erwarten wir bei Empfang der einzelnen Lieferungen. Privatsammler erhalten von 7 Exemplaren eins frei; jedoch haben dieselben die Beträge pränumerando an uns zu übernehmen. Außerdem werden wir keine Aufträge erfüllen.

Alle Buchhandlungen, in denen Subscriptionslisten niedergelegt sind, nehmen Bestellungen an.

Leipzig im September 1851.

Naumgärtner's Buchhandlung.

(Grab Jerusalems.)

1. Und
2. Rede mit
ihnen: Wenn
das ich euch
3. Und wolle
Brandopfer,
Lübe, oder ei
fer, auf daß
machtet von
4. Wer nun
soll das Spei
meiß gemeng
hin,
5. Und Wei
theils vom
Opfer, da ein
6. Da aber
das Speisop
meiß mit
vom hin,
7. Und Wei
theils vom
hen Geruch
8. Willst du
oder zum beson
opfer dem He
9. So sollst
thun, drei Be
Dehl, eines he
10. Und W
hin; das ist ei
ruch.
11. Also soll
einem Widder
und Ziegen.
12. Darnach
soll auch die
sein.
13. Wer ein
thun, daß er d
hen Geruch.
14. Und ob
unter euch bei
Heren ein Op
thun, wie sie t
15. Der gaanz
de euch und d
zung soll das
Heren der He
16. Ein Ge
Fremdling sein
17. Und der
18. Rede mit
ihnen: Wenn
bringen werde
19. Daß ihr
dem 7 Heren
20. Nämlich
einen Kuchen zu
der Scheune;

Probescriben der Texteinrichtung.

CAP. 15.

1. ¹⁾ Und der Herr redete mit Mose und sprach:
 2. Rede mit den Kindern Israel, und sprich zu ihnen: Wenn ihr in's Land eurer Wohnung kommt, das ich euch geben werde, ^{1) c. 35. 40.}
 3. Und wollt dem Herrn Opfer thun, es sey ein Brandopfer, oder ein Opfer zum besondern ²⁾ Gerüche, oder ein freiwillig Opfer, oder euer Festopfer, auf daß ihr dem Herrn einen süßen Geruch machet von Kindern oder von Schafen; ^{2) 3 m. 7. 16.}
 4. Wer nun seine Gabe dem Herrn opfern will, der soll das ³⁾ Speisopfer thun, einen Zehnten Semmelmehts gemenet mit Oehl, eines vierten Theils vom Hin, ^{3) 3 Mos. 6. 14.}
 5. Und Wein zum Trankopfer, auch eines vierten Theils vom Hin, zum Brandopfer, oder sonst zum Opfer, da ein Lamm geopfert wird.
 6. Da aber ein Widder geopfert wird, sollst du das Speisopfer machen zweien Zehnten Semmelmehts mit Oehl gemenet, eines dritten Theils vom Hin,
 7. Und Wein zum Trankopfer, auch des dritten Theils vom Hin; das sollst du dem Herrn zum süßen Geruch opfern.
 8. Willst du aber ein Kind zum Brandopfer, oder zum besondern Geruchsopfer, oder zum Dankopfer dem Herrn machen:
 9. So sollst du zu dem Kinde ein Speisopfer thun, drei Zehnten Semmelmehts gemenet mit Oehl, eines halben Hin,
 10. Und Wein zum Trankopfer, auch ein halb Hin; das ist ein Opfer dem Herrn ⁴⁾ zum süßen Geruch. ^{4) v. 3. 13.}
 11. Also sollst du thun mit einem Ohsen, mit einem Widder, mit einem Schaaf, von Lämmern und Ziegen.
 12. Darnach die Zahl ist dieser Opfer, darnach soll auch die Zahl der Speisopfer und Trankopfer seyn.
 13. Wer ein Einheimischer ist, der soll solches thun, daß er dem Herrn opfere ⁵⁾ ein Opfer zum süßen Geruch. ^{5) c. 18. 17.}
 14. Und ob ein Fremdling bei euch wohnt, oder unter euch bei euren Freunden ist, und will dem Herrn ein Opfer zum süßen Geruch thun: der soll thun, wie sie thun.
 15. Der ganzen ⁶⁾ Gemeinde sey Eine Satzung, beide euch und den Fremdlingen. Eine ewige Satzung soll das seyn euren Nachkommen, daß vor dem Herrn der Fremdling sey wie ihr. ^{6) 2 Mos. 12. 49.}
 16. Ein Gesetz, Ein Recht soll euch und dem Fremdling seyn, der bei euch wohnt.
 17. Und der Herr redete mit Mose, und sprach:
 18. Rede mit den Kindern Israel, und sprich zu ihnen: Wenn ihr ins Land kommt, daren ich euch bringen werde,
 19. Daß ihr esset des Brods im Lande, sollt ihr dem ⁷⁾ Herrn eine Hebe geben. ^{7) 2 Mos. 23. 16. 19.}
 20. Nämlich eures Teiges ⁸⁾ Erstlinge sollt ihr einen Kuchen zur Hebe geben: wie die Hebe von der Scheune; ^{8) 5 Mos. 16. 10.}

21. Also sollt ihr auch dem Herrn eures Teiges Erstlinge zur Hebe geben, bei euren Nachkommen.
 22. Und wenn ihr durch ⁹⁾ Unwissenheit diese Gebote irgend eins nicht thut, die der Herr zu Mose geredet hat, ^{9) 3 Mos. 4. 2. 13.}
 23. Und alles, was der Herr euch durch Mose geboten hat, von dem Tage an, da er anfang zu gebieten auf eure Nachkommen;
 24. Wenn nun ¹⁰⁾ die Gemeinde etwas unwissend thäte: so soll die ganze Gemeinde einen jungen Kären aus den Kindern zum Brandopfer machen, zum süßen Geruch dem Herrn, samt seinem Speisopfer und Trankopfer, wie es recht ist, und einen Ziegenbock zum Sündopfer. ^{10) 3 Mos. 4. 13.}
 25. Und der Priester soll also die ganze Gemeinde der Kinder Israel verfühnen: so wird's ihnen vergeben seyn, denn es ist eine Unwissenheit. Und sie sollen bringen solche ihre Gabe zum Opfer dem Herrn, und ihre Sündopfer vor den Herrn, über ihre Unwissenheit:
 26. So wird's vergeben der ganzen Gemeinde der Kinder Israel, dazu auch dem Fremdling, der unter euch wohnt, weil das ganze Volk ist in solcher Unwissenheit.
 27. Wenn aber eine Seele durch Unwissenheit sündigen wird, die soll eine jährige Ziege zum Sündopfer bringen;
 28. Und der Priester soll verfühnen solche unwissende Seele mit dem Sündopfer, für die Unwissenheit, vor dem Herrn, daß er sie verfühne; so wird's ihr vergeben werden.
 29. Und es soll ein Gesetz seyn, daß ihr für die Unwissenheit thun sollt, beide dem Einheimischen unter den Kindern Israel, und dem Fremdling der unter euch wohnt.
 30. Wenn aber eine Seele ¹¹⁾ aus Frevel etwas thut, es sey ein Einheimischer oder Fremdling, der hat den Herrn geschmähet. Solche Seele soll ausgerottet werden aus ihrem Volk. ^{11) 6 Mos. 10. 26. 27.}
 31. Denn sie hat des Herrn Wort verachtet, und sein Gebet lassen fahren; sie soll schlecht ausgerottet werden, die Schuld sey ihr.
 32. Als nun die Kinder Israel in der Wüste waren, funden sie einen Mann Holz lesen ¹²⁾ am Sabbathtage. ^{12) 2 Mos. 16. 27. c. 20. 8.}
 33. Und die ihn drob funden hatten, da er Holz las, brachten ihn zu Mose und Aaron und vor die ganze Gemeinde.
 34. Und sie ¹³⁾ legten ihn gefangen; denn es war nicht klar ausgedrückt, was man ihm thun sollte. ^{13) 3 Mos. 24. 12.}
 35. Der Herr aber sprach zu Mose: Der Mann soll des Todes sterben, die ganze Gemeinde soll ihn steinigen außer dem Lager.
 36. Da führte die ganze Gemein ihn hinaus vor das Lager, und ¹⁴⁾ steinigten ihn, daß er starb, wie der Herr Mose geboten hatte. ^{14) 3 Mos. 24. 23. 24. 7. 25.}
 37. Und der Herr sprach zu Mose:
 38. Rede mit den Kindern Israel, und sprich zu ihnen, daß sie ihnen ¹⁵⁾ Lapplein machen an den Hüften ihrer Kleider, unter allen euren Nachkommen,

und gelbe Schnülein auf die Kämpfein an die Fittige thun. ^{15) 5 Mos. 6. 8. c. 22. 12. Matth. 23. 5.}

39. Und sollen euch die Kämpfein darzu dienen, daß ihr sie ansehst, und gedenket aller Gebote des Herrn, und thut sie, daß ihr nicht eures Herzens Dünken nach richtet, noch euren Augen nach buret.

40. Darum sollt ihr gedenken, und thun alle meine Gebote, und heilig seyn eurem Gott.

41. ^{16) Ich bin der Herr, euer Gott, der euch aus Egyptenland geführt hat, 17) daß ich euer Gott wäre, ich der Herr, euer Gott.} ^{16) 2 M. 20. 2. 17) 1 M. 17. 7.}

CAP. 16.

1. Und ^{1) Korah, der Sohn Jeschbars, des Sohnes Kahaths, des Sohnes Levi, samt Dathan und Abiram, den Söhnen Eliabs und On, dem Sohne Peleths, den Söhnen Rubens.} ^{1) c. 26. 9.}

2. Die ^{2) empöreten sich wider Mose, samt etlichen Männern unter den Kindern Israel, zweihundert und funfzig der vornehmsten in der Gemeine, 3) Rathsherrn und ehrliche Leute.} ^{2) c. 12. 22.}

5. Und sie versammelten sich wider ^{4) Mose und Aaron, und sprachen zu ihnen: Ihr macht's zu viel. Denn die ganze Gemeine ist überall heilig, und der Herr ist unter ihnen; warum erhebet ihr euch über die Gemeine des Herrn?} ^{4) c. 20. 2.}

4. Da das Mose hörte, ^{5) fiel er auf sein Angesicht,} ^{5) c. 11. 5.}

5. Und sprach zu Korah und seiner ganzen Motte: Morgen wird der Herr fund thun, wer sein sey, wer heilig sey und ihm opfern soll; ^{6) welchen er erwählt, der soll ihm opfern.} ^{6) c. 17. 5.}

6. Das thut: Nehmet euch Pfannen, Korah und seine ganze Motte,

7. Und leget Feuer drein, und thut Räuchwerk drauf vor dem Herrn morgen. Welchen der Herr erwählt, der sey heilig. ^{7) Ihr macht's zu viel, ihr Kinder Levi.} ^{7) v. 3. Esch. 44. 6.}

8. Und Mose sprach zu Korah: Lieber, höret doch ihr Kinder Levi,

9. Ist's euch zu wenig, daß euch der Gott Israels ^{8) ausgesondert hat von der Gemeine Israels, daß ihr ihm opfern sollet, daß ihr dienet im Amt der Wohnung des Herrn, und vor die Gemeine tretet, ihr zu dienen?} ^{8) c. 3. 6. f.}

10. Er hat dich und alle deine Brüder, die Kinder Levi, samt dir, zu sich genommen; und ihr suchet nun auch das Priestertum.

11. Du und deine ganze Motte machet einen Auf-
rühr wider den Herrn. Was ist ^{9) Aaron, daß ihr wider ihn müret?} ^{9) 2 Mos. 16. 7.}

12. Und Mose schickte hin, und ließ ^{10) Dathan u. Abiram rufen, die Söhne Eliabs. Sie aber sprachen: Wir kommen nicht hinauf.} ^{10) v. 27. c. 26. 9.}

13. Ist's zu wenig, daß du uns aus dem Lande geführt hast, da Milch und Honig innen fließt, daß du uns tödtest in der Wüste? Du mußt auch noch über uns herrschen?

14. Wie fein hast du uns bracht ^{11) in ein Land, da Milch und Honig innen fließt, und hast uns Acker}

und Weinberge zum Ertheil gegeben? Willst du den Leuten auch die Augen ausreißn? Wir kommen nicht hinauf. ^{11) 2 Mos. 3. 8. 17. 2 Mos. 13. 5. c. 33. 3.}

15. ^{12) Da ergrimmte Mose sehr, und sprach zu dem Herrn: Wende dich nicht zu ihrem Speisepfer. Ich habe nicht ^{13) einen Esel von ihnen genommen, und habe ihrer keinen me ein Leid gethan.}}

16. Und er sprach zu Korah: Du und deine ganze Motte sollt morgen vor dem Herrn seyn; du, sie auch, und Aaron.

17. Und ein jeglicher nehme seine Pfanne, und lege Räuchwerk drauf, und tretet herzu vor den Herrn, ein jeglicher mit seiner Pfanne, das sind zwei hundert und funfzig Pfannen.

18. Und ein jeglicher nahm seine Pfanne, und legte Feuer drein, und that Räuchwerk drauf, und traten vor die Thüre der Hütte des Stifts, und Mose und Aaron auch.

19. Und Korah versammelte wider sie die ganze Gemeine vor der Thüre der Hütte des Stifts. Aber die ^{14) Herrlichkeit des Herrn ersahen vor dem ganzen Gemeine.} ^{14) c. 12. 5.}

20. Und der Herr redete mit Mose und Aaron, und sprach:

21. ^{15) Scheidet euch von dieser Gemeine, daß ich sie plöglich vertilge.} ^{15) v. 45.}

22. Sie fielen aber auf ihr Angesicht, und sprachen: Ach Gott, der du bist ein Gott der Geister alles Fleisches, ^{16) ob Ein Mann gesündigt hat, willst du darum über die ganze Gemeine wüthen?} ^{16) 2 Sam. 24. 17.}

25. Und der Herr redete mit Mose und sprach:

24. Sage der Gemeine, und sprich: Weichet ring-
rum von der Wohnung Korah, und Dathan, und Abiram.

25. Und Mose stand auf, und ging zu Dathan und Abiram, und die Aeltesten Israels folgten ihm nach.

26. Und redete mit der Gemeine, und sprach: ^{17) Weichet von den Dürten dieser gottlosen Menschen, und rühret nichts an, was ihr ist, daß ihr nicht viel leicht umkommet in tragend ihrer Sünden einer.}

27. Und sie gingen herauf von der Wohnung Korah, Dathan und Abiram. Dathan aber und Abiram gingen heraus, und traten an die Thüre ihrer Hütten mit ihren Weibern und Söhnen und Kindern.

28. Und Mose sprach: Dabei sollt ihr merken, ^{18) daß mich der Herr gesandt hat, daß ich alle diese Werke thät, und nicht aus meinem Herzen.}

29. Werden sie sterben, ^{19) wie alle Menschen sterben, oder heimgesucht, wie alle Menschen heimgesucht werden: so hat mich der Herr nicht gesandt.} ^{19) c. 27. 3.}

30. Wird aber der Herr etwas neues schaffen, daß die Erde ihren Mund aufthut, und verschlingt sie mit allem, das sie haben, daß sie lebendig hinunter in die Hölle fahren; so werdet ihr erkennen, daß diese Leute den Herrn gelästert haben.

31. Und als er diese Worte hatte alle ausgespredt, ^{20) zerbrach die Erde unter ihnen.} ^{20) c. 26. 10.}

^{5 Mos. 11. 6. 9f. 106. 17.}